

m grensestasjonene blir revet, skriver Marianne Takle.

kontrollregime

patrolje på den gresk-tyrkiske grensen. Frontex, etablert i 2004, skal sørge for EUs eksterne grensekontroll.

FOTO: AFP/SCANPIX

sking av kriminalitet. Det innebærer at tredjelandsborgeres bevegelser over grensene i stadig større grad blir oppfattet og behandlet som et sikkerhetsproblem, eller som potensiell kriminell aktivitet.

EU planlegger stadig nye digitale systemer for å kontrollere ulike typer reisende. Ett er et såkalt Entry/Exit system, hvor hensikten er å registrere tid og sted for innreise, lengde for godttatt opphold og utreiseinformasjon for alle besøkende personer som ikke er statsborgere i et medlemsland i EU/Schengen. Et annet system er European Electronic System of Travel Authorisation (ESTA) som etter planen skal brukes til å innhente personinformasjon før innreise for tredjelandsborgere som ikke trenger visum til

Schengenområdet. Et tredje system er et automatisk grensekontrollsystem som skal brukes for både EU-borgere og utvalgte tredjelandsborgere. Hensikten med dette er å gjøre kryssingen av Schengens ytre grense enklere for de som har lov til å passere.

Mange av disse kontrollsystemene var kontroversielle for ti år siden. I dag utgjør de en sentral del av EUs visjoner for det 21. århundre. Dette står å lese i EUs Stockholmprogram, som definerer retningslinjene for EUs asyl- og migrasjonspolitik.

Parallelt med økt kontroll og samordning av medlemslandenes asyl- og migrasjonspolitik gjør EUs institusjoner avtaler med tredjeland. Dette er den såkalte globale dimensjonen i

EUs asyl- og migrasjonspolitik. Den omfatter samarbeidsavtaler, returavtaler, finansiell støtte og opprettelse av bilaterale og multilaterale diskusjonsforum. EU legger press på land som Tyrkia, tidligere sovjetrepublikker og land i Nord-Afrika for at de skal styrke sin grensekontroll.

EUs samarbeid med Libya er et godt eksempel. I oktober 2010 inngikk EU en avtale med Libya. Landene ble enige om å etablere systemer for å håndtere potensielle asylsøkere og flyktninger i tråd med internasjonal standard, men avtalen inneholdt ingen forpliktelser i så måte fra Libyas side. I avtalen forplikter begge parter seg til å etablere systemer for grenseovervåkning, tiltak mot smugling og menneskehandel, samt dialog om flyktninger og internasjonal beskyttelse. EU

forplikter seg til å hjelpe Libya med å overvåke området langs Libyas grenser, og å styrke samarbeidet mellom Libya og nabolandene. Ved å inngå slike avtaler vinner Libya internasjonal anerkjennelse, samtidig som EU finansierer eller gjennomfører kontrollen.

EU på sin side har fordelene av at mulige asylsøkere eller irregulære innvandrere blir kontrollert og avvist før de når fram til europeisk territorium. Utenfor EUs territorium kan kontrollen ha form av returavtaler, visumreguleringer eller fysisk patruljeringer av sjøområder.

En institusjon som skal brukes i denne sammenheng er European Asylum Support Office (EASO), som ble etablert i 2010. EASO har som oppgave å koordinere det praktiske samarbeidet blant Schengenlandenes asylpolitikk, og styrke arbeidet med den globale dimensjonen av asylpolitikken. Dette arbeidet skal samordnes med arbeidet som finner sted gjennom Frontex.

Frontex ble etablert i 2004, og er et EU-organ som skal sørge for ekstern grensekontroll. Frontex har koordinert flere felles operasjoner både på landområder og på sjøen. Noen eksempler er operasjonene «Poseidon» i Egeerhavet, «Hera» ved Kanariøyene og «Nautilus» ved Malta og de italienske øyene Lampedusa og Sicilia. Hensikten med disse operasjonene har vært å styrke grensekontrollen, og stoppe irregulære innvandrere fra vest- og nordafrikanske land før de når fram til europeisk territorium. Hvis irregulære innvandrere stoppes i internasjonalt farvann, har de ikke tilgang til de samme rettighetene som når de faktisk er inne på et europeisk lands territorium.

Den geografiske grensen har tidligere vært et fysisk kontrollpunkt, der staten kombinerte flere ulike kontrollfunksjoner. Hadde man passert grensen, var man forholdsvis fri. Dagens utvikling i EU viser at kontrollen ikke forsvinner selv om grensestasjonene blir revet. EU-landene har lenge samlet store mengder persondata, samtidig som man har etablert felles kategorisystemer og harmonisert de ulike gruppene tilgang til territoriet. Det som gjør dagens kontrollsituasjon ny, er at datateknologien gjør det mulig å plassere alle som kontrolleres i en nøyaktig kategori i løpet av sekunder, samtidig som kontrollregimet i stadig større grad blir basert på sikkerhetsvurderinger.